

випробування Заходу, а “мир” — цінністю, яку потрібно активно захищати. Дискурс підтримки України поєднується із саморефлексією суспільства: “czy jesteśmy gotowi na pokój bez sprawiedliwości?”, “czy Europa nie boi się prawdy o wojnie?”. Отже, концепт “мир” перестає бути статичним, набуваючи ознак динамічної, активної категорії, що передбачає дію, відповідальність, втручання.

Таким чином, динаміка вербалізації концептів “війна” і “мир” у соціальних мережах України та Польщі виявляє суттєві відмінності у когнітивно-дискурсивних стратегіях [6]. Український дискурс є внутрішньо-екзистенційним, емоційно насиченим, спрямованим на консолідацію. Польський — зовнішньо-аналітичним, морально-рефлексивним, орієнтованим на спільноєвропейську перспективу. Обидва типи дискурсу функціонують у спільному когнітивному просторі, де війна і мир співіснують не як антонімічні, а як взаємодоповнювальні концепти, що формують нову систему цінностей у європейському соціумі.

Отже, когнітивно-дискурсивний аналіз засвідчує, що зміни у вербалізації цих концептів у соціальних мережах відображають не лише трансформацію мовних засобів, а й глибинні процеси переосмислення досвіду, ідентичності та історичної пам’яті. Війна стає не лише темою, а й рамкою сприйняття світу, тоді як мир — метою, що надає цьому сприйняттю сенс.

Список використаних джерел

1. Czasopisma.marszalek.com.pl (2024). *Social media as a source of information for Generation Z during the Russian aggression against Ukraine*. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/journals/4/17/219>
2. DigitalMethods.net. (2023). *The Russo-Ukrainian War in Polish Social Media*. URL: <https://www.digitalmethods.net/Dmi/RussoUkrainianWarPolishSocialMedia2022>
3. International Journal of Communication (2024). *Strategic narratives of the Russo-Ukrainian war in European social media discourse*. URL: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/25136>
4. Pressto.amu.edu.pl (2023). *Youth and media solidarity with Ukraine in Polish social networks*. URL: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/pp/article/download/46745/38253/112088>
5. Ukrainian Communication Studies (2023). *Соціальні мережі як дискурсивне середовище під час війни в Україні*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: <https://ucs.knu.ua/en/article/view/3864>
6. Yadda.icm.edu.pl 6(2024). *The impact of the war in Ukraine on brand communication in Polish social media*. URL: <https://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-d03aa17b-4721-4330-a8d3-33d24676b4bf>

Софія Кріль,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;

МІФОЛОГІЧНИЙ СВІТОГЛЯД ДАВНІХ УКРАЇНЦІВ У КНИЗІ ДАРИ КОРНІЙ «ЧАРІВНІ ІСТОТИ УКРАЇНСЬКОГО МІФУ. ДУХИ ПРИРОДИ»: МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ

Вивчення міфологічного світогляду давніх українців є основою формування національної свідомості, а книга Дари Корній «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» виступає ефективним засобом для цього, знайомлячи нас з історіями про давні вірування у духів (лісовиків, русалок, водяників), які згідно з народними переказами, могли як шкодити, так і допомагати людям.

Вивчення чарівних істот є важливим етапом у розвитку учнів, оскільки вони тісно пов'язані з віруваннями, звичаями та традиціями українського народу, що сприяє пізнанню своєї культури та вихованню почуття гордості. Таким чином, дослідження творчості Дари Корній відіграє важливу роль у збереженні та популяризації української міфології, яка є надзвичайно важливою складовою української культурної спадщини. За допомогою її книги школярі здатні краще розкрити для себе уявлення пращурів про надзвичайних істот та зрозуміти їхнє світобачення та моральні орієнтири.

У передмові до книги Дара Корній наголошує на її світоглядному значенні, підкреслюючи: «Дуже хочеться, щоб цей шар нашої культурної спадщини, міфопоетичний космос праякравських істот-духів нарешті посів гідне місце в системі світоглядних знань сучасних українців. Адже неможливо – навіть через тисячоліття – відмовитися й цілком стерти з генетичної пам'яті народу те, що формувало його в колись, зробило самобутньою та самодостатньою нацією. Минуле, сучасне й майбутнє – не відокремлені часові виміри, а взаємопов'язані та переплетені між собою», – це підкреслює, що минуле продовжує жити на рівні генетично пам'яті народу [1, с. 6].

У творчості Дари Корній активно застосовуються міфологічні елементи, до яких належать міфічні образи, сюжетні лінії, мотиви, філософські ідеї, ритуали, заклинання та пісенні тексти, які походять з багатой української міфологічної традиції. Як зазначає Ю. Сидоренко, використання таких елементів у літературі впливає на формування авторського художнього світу, а також визначає тематичну й ідеологічну спрямованість твору. Кожен із цих компонентів складає основу загальної концепції тексту, водночас утворюючи цілісність, де всі елементи взаємопов'язані та доповнюють один одного в рамках єдиного літературного явища [2, с. 161]. Таким чином, аналізуючи твори письменниці, слід акцентувати увагу на міфологічних аспектах, що допоможе глибше осмислити літературний матеріал і розкрити його багатогранність для учнів.

Опрацювання книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи», що знайомить учнів 6 класу зі світом української міфології, має ґрунтуватися на таких ключових методичних рекомендаціях:

- Контекстуалізація (сприйняття міфів як невідомої частини культурної спадщини);
- Аналіз тексту (акцентування уваги на міфічних істотах, народних легендах та звичаях);
- Текстуальне опрацювання (виразне читання, переказування, творчі завдання).

Використання цих підходів допоможе зробити вивчення цікавим та змістовним, сприяючи, вихованню компетентних читачів, які вміють глибоко аналізувати твори; розвитку художнього сприйняття світу; розширенню знань про українську міфологію та вихованню любові до культури й традицій.

Для досягнення перерахованих цілей, ставляться такі завдання: розвинути стійкий інтерес до читання; ознайомити учнів з прикладами творів міфологічної структури; навчити аналізувати художні твори та поглибити первинне сприйняття, щоб учні бачили не лише сюжет, але й глибинні ідеї.

Також пропонується застосувати наступні інтерактивні вправи:

1) *Етнографічний квест «Слідами духів природи»*, мета даної вправи: розвиток уваги, вміння шукати інформацію та групова взаємодія. Для виконання вправи, клас ділиться на 4-5 команд, кожна із команд отримує «маршрутний лист» із запитаннями та завданнями, що стосуються різних духів природи, до прикладу Лісовика, Польовика, Русалку чи Водяника.

Завдання	Персонаж	Запитання
Знайди «заборону»	Лісовик	Яке правило порушувати не можна, щоб не заблукати в лісі? (аналіз тексту Д. Корній)
Опиши місце	Водяник	За допомогою 3-5 прикметників опишіть його улюблене місце проживання (наприклад, вир, гребля)
Намалюй «оберіг»	Русалка	Який предмет чи рослина захищає від русалок? (пошук у тексті та народних віруваннях)
Порівняй функції	Польовик	Яка його головна функція і чим він відрізняється від Лісовика?

2) *Творча робота «Створення кодексу поведінки»*, метою є узагальнити знання про правила взаємодії з духами та розвинути навички формулювання етичних норм. Учні, працюючи в парах або малих групах, створюють «кодекс поведінки людини в стихії», ґрунтуючись на віруваннях, описаних у книзі, у якому має містити:

міфологічну структуру твору та формування почуття гордості за власну культуру та розуміння моральних орієнтирів пращурів.

Таким чином, інтеграція книги Дари Корній у навчальний процес забезпечує живий зв'язок між минулим і сучасним, перетворюючи вивчення міфології на захоплюючий та змістовний етап у розвитку національної ідентичності учнів.

Список використаної літератури

1. Корній Д. Чарівні істоти українського міфу. Духи природи. Харків: Віват, 2023. С.315 .
2. Рудюк т., Капленко О. «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» Дари Корній: методика шкільного вивчення. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*, 2023. №3. С. 160–165.

Діана Крумен,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник – кандидат філологічних наук
Оксана Вербовецька

АНТРОПОНІМІКОН ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО СВІТУ С.ЖАДАНА (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ВОРОШИЛОВГРАД»)

Літературна ономастика – галузь ономастичної науки, яка вивчає функціонування власних назв у художніх текстах. Інтерес до стилістичної ролі онімів у літературі постійно зростає, що засвідчує велика кількість наукових праць. Серед вчених, які зробили вагомий внесок у цю сферу – А. Критенко, С. Бук, Ю. Карпенко, І. Коновал, Н. Мельник, М. Рудяков та інші.

Вагоме місце у літературній ономастиці посідає антропонімія. У художніх творах сукупність імен, прізвищ та прізвиськ є ключовим структурним і смисловим елементом системи персонажів. Власні назви, особливо антропоніми, ніколи не є випадковими, вони ретельно конструюються автором для символічного та функціонального втілення образу персонажів, сприяючи розкриттю ідейного задуму твору і формуванню його унікального художнього світу. Таким чином, функція антропонімів виходить далеко за межі простої ідентифікації. Окрім того, крізь призму використаних найменувань ми маємо змогу проникнути у внутрішній світ автора, його світобачення. «Текстова конотація онімів – синтез семантики власних назв та авторського сприйняття художнього образу» [2, с. 210].

Роман Сергія Жадана «Ворошиловград» став специфічним осмисленням соціальних і культурних процесів пострадянської України, зокрема трансформацій, що відбуваються у свідомості людини тієї доби. Письменник активно послуговується антропонімією як інструментом створення художнього світу твору. Саме через систему власних імен він відтворює соціокультурне